

DECIZIA Nr.694
din 20 mai 2010

**asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.I pct.184 din
Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de
procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, referitoare la
modificarea dispozițiilor art.385⁹ alin.1 pct.12 din Codul de procedură
penală**

Publicată în Monitorul Oficial nr.392 din 14.06.2010

Tudorel Toader	- președinte
Nicolae Cochinescu	- judecător
Aspazia Cojocaru	- judecător
Acsinte Gaspar	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Ion Predescu	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Augustin Zegrean	- judecător
Marinela Mincă	- procuror
Afrodita Laura Tutunaru	- magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.I pct.184 din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, referitoare la modificarea dispozițiilor art.385⁹ alin.1 pct.12 din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Vasile Lața în Dosarul nr.78/62/2005 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală.

Dezbaterea a avut loc în ziua de 11 mai 2010 și a fost consemnată în încheierea de ședință de la acea dată, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a amânat pronunțarea pentru 20 mai 2010.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 31 august 2009, pronunțată în Dosarul nr.78/62/2005, **Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.I pct.184 din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, în ce privește partea de modificare a dispozițiilor art.385⁹ alin.1 pct.12 din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Vasile Lața în dosarul de mai sus.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține că prevederile legale menționate încalcă dispozițiile constituționale ale art.21 referitoare la *Accesul liber la justiție*, ale art.53 referitoare la *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți* și art.20 referitoare la *Tratatele internaționale privind drepturile omului* raportate la dispozițiile art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la *Dreptul la un recurs efectiv*, deoarece prin abrogarea posibilității de a contesta pe calea recursului o hotărâre nelegală atunci când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni este afectat tocmai dreptul la un recurs efectiv, care trebuie să asigure o reparație adecvată.

În susținerea tezei neconstituționalității dispozițiilor legale contestate, autorul excepției face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.783/2009 prin care Curtea a constatat că este neconstituțională abrogarea art.385⁹ alin.1 pct.17¹ din Codul de procedură penală, care prevedea că se poate face recurs când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o greșită aplicare a legii.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală opinează că excepția de neconstituționalitate este nefondată.

Potrivit art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.I pct.184 din Legea nr.356/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.677 din 7 august 2006, referitoare la modificarea dispozițiilor art.385⁹ alin.1 pct.12 din Codul de procedură penală, care au următorul conținut: "*Codul de procedură penală, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.78 din 30 aprilie 1997, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: [...]*

184. La articolul 385⁹, punctele 7 și 12 ale alineatului 1 vor avea următorul cuprins:

"[...]

12. când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată, cu excepția cazurilor prevăzute în art.334-337;"

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, potrivit actelor existente la dosar, autorul excepției a fost cercetat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute și pedepsite de art.254 alin.1 din Codul penal raportat la art.6 din Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și, după ce instanța de fond l-a achitat reținând că nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii, lipsind latura subiectivă și cea obiectivă, instanța de apel l-a condamnat la o pedeapsă privativă de libertate. Pentru acest motiv, inculpatul a formulat recurs împotriva soluției pronunțate în apel și care constituie obiectul Dosarului nr.78/62/2005 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală, dosar în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate.

Autorul excepției arată, ca urmare a modificărilor aduse Codului de procedură penală, că prin textul legal criticat nu mai poate contesta pe calea recursului o hotărâre nelegală ce vizează incidența unui caz de achitare, și anume acela când nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii. Prin urmare, consideră că i-a fost restrâns până la anihilare accesul la justiție și la un recurs efectiv.

Față de aceste susțineri, Curtea găsește excepția de neconstituționalitate întemeiată și urmează a o admite pentru următoarele considerente:

Accesul la justiție, consacrat de art.21 din Constituția României, presupune posibilitatea concretă de a uza de toate mijloacele procesuale pentru apărarea unui drept sau interes legitim, inclusiv împotriva unei condamnări posibil incorecte, sens în care, potrivit art.2 paragraful 1 din Protocolul nr.7 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, "*Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării sale de către o jurisdicție superioară.*" Prin urmare, Curtea constată că autorului excepției, condamnat fiind pentru prima dată în apel, i-a fost suprimat accesul efectiv la o cale de atac în fața unei jurisdicții superioare, cu scopul de a contesta decizia prin care a fost declarat vinovat. Chiar dacă acest examen poate fi limitat din rațiuni ce justifică un scop legitim, restrângerea nu trebuie să golească reexaminarea de sensul, de esența sa. Aceleași rațiuni le consacră și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în art.13 referitoare la *Dreptul la un recurs efectiv*. Astfel, textul permite invocarea în substanță a drepturilor și libertăților garantate de Convenție, pentru că un recurs efectiv (fie el apel sau recurs, așa cum este definit de Codul de procedură penală român) vizează orice posibilă încălcare imputabilă autorităților, mai cu seamă atunci când pretinsa lezare a dreptului a fost comisă de persoane oficiale în exercițiul funcțiilor lor. Dreptul în cauză este unul subiectiv de natură procedurală și poate fi invocat atunci când legiuitorul, ca autoritate publică, l-a afectat prin acțiunea sau omisiunea sa. Or, imposibilitatea părții interesate de a invoca o interpretare posibil eronată a probelor de natură a stabili incorect dacă sunt sau nu întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni afectează dreptul la apărare, prin inexistența unui proces echitabil care să asigure, între altele, accesul în fața unei jurisdicții superioare pentru a dispune cu privire la redresarea situației litigioase, adică la existența unei încălcări denunțate, la înlăturarea ei și a consecințelor sale pentru titular. Aceasta întrucât caracterul efectiv al unei căi de atac impune

ca aceasta să fie de natură a împiedica executarea unor măsuri contrare dispozițiilor Convenției și ale căror consecințe apar ca potențial ireversibile. Or, înlăturarea din legislația procedurală română a posibilității de a contesta pe calea recursului o hotărâre când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni generează incapacitatea de reparație a urmărilor pe care le-ar putea produce o condamnare posibil eronată.

Așa fiind, Curtea constată că autorul excepției trebuie să aibă un acces neîngrădit la o instanță superioară pentru a contesta o asemenea decizie. Chiar dacă incidența reclamată este situată pe tărâmul căii ordinare de atac a recursului, Curtea constată că acest caz de casare presupune o evidentă stabilire eronată a faptelor în existența sau inexistența lor, în împrejurările în care au fost comise, fie prin luarea în considerare a probelor care le confirmau, fie prin denaturarea conținutului acestora, cu condiția să fi influențat soluția adoptată. Or, reținerea unei împrejurări esențiale fără ca probele administrate să o susțină sau nereținerea unei împrejurări esențiale, deși probele administrate o confirmau, sunt ipoteze rezultate dintr-o reală denaturare a acestora și care justifică pe deplin necesitatea menținerii în legislație a unei asemenea posibilități de cenzură ce vizează aspecte de evidență lipsă a legalității unei hotărâri penale, care se circumscriu *lato sensu* în sfera principiului referitor la dreptul la un proces echitabil și la un recurs efectiv, lată de ce, chiar dacă motivul de casație referitor la întrunirea elementelor constitutive ale unei infracțiuni atinge starea de fapt, în drept el vizează modul judicios în care latura de drept a cauzei a fost rezolvată prin corectă interpretare și aplicare a legii și mai ales prin evitarea oricărei încălcări a normelor de drept de natură a influența rezolvarea cauzei. O asemenea analiză nu echivalează însă cu transformarea recursului într-o cale de atac prin care se examinează cauza sub toate aspectele. Dimpotrivă, se menține caracterul său de jurisdicție exercitabilă numai în cazuri strict determinate definite *lato sensu* ca violări ale legii, ducând la o judecată care nu poartă asupra fondului, ci exclusiv asupra legalității hotărârii anterior pronunțate, legalitate ce va fi validată doar ca urmare a aprecierii probelor deja existente la dosar.

Pe cale de consecință, Curtea constată că, prin eliminarea posibilității de a contesta pe calea recursului o hotărâre judecătorească atunci când nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii, încheie părții interesate calea valorificării efective a dreptului încălcat, sens în care dispozițiile art.1 pct.184 din Legea nr.356/2006 în ce privește partea referitoare la modificarea dispozițiilor art.385⁹ alin.1 pct.12 din Codul de procedură penală contravin dispozițiilor constituționale ale art.21 și ale art.20 raportate la art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

De asemenea, Curtea mai constată că argumentele prezentei decizii nu echivalează cu instituirea nelimitată a unor alte căi de atac, chiar dacă o pretinsă condamnare nelegală a fost pronunțată în recurs, deoarece legislația procedurală penală română, ce cuprinde 3 grade de jurisdicție, este apreciată ca suficientă pentru a se da garanție și efectivitate drepturilor pretins încălcate.

În sfârșit, Curtea constată că, în acord cu jurisprudența sa, spre exemplu Decizia Plenului Curții Constituționale nr.1/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Astfel, Curtea reține că atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept. În consecință, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează, în aplicarea legii criticate, să respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul prezentei decizii.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Vasile Lața în Dosarul nr.78/62/2005 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală și constată că dispozițiile art.1 pct.184 din Legea nr.356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, referitoare la modificarea dispozițiilor art.385⁹ alin.1 pct.12 din Codul de procedură penală sunt neconstituționale.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 20 mai 2010.